

Jízda v terénu

Radek Líbal

Jízda v terénu je to nejkrásnější, co můžete s koněm zažít. Abyste si však tuto jízdu opravdu mohli užít, potřebujete mít toho správného koně. Koně, na kterého se můžete spolehnout, a on se může spolehnout na vás. A jestli takového partnera zatím nemáte, tak tenhle ebook spolu s videi, která na vás čekají, by vám měl dát návod, jak takového partnera získat.

Obsah

Obsah.....	2
Jak je udělán výukový program	3
Co program obsahuje	4
10 základních pravidel práce s koněm.....	5
Aby kůň při nasedání stál na místě	16
Velký a malý kruh v kroku.....	17
Opravení koně, když zvětšuje nebo zmenšuje kruh	19
Zastavení a couvání	20
Klus na kruhu	23
Cval na kruhu	25
Když začnu jezdit mimo ohrazený prostor	28
Když začínám klusat.....	31
Když začínám cválat.....	33
Jízda s pokročilým koněm	36
Přecházení plachty	37
Překážky na cestě (klády, příkopy atd.)	38
Meze, kopečky a kopce	38
Louže, potok, koleje a vše kam se kůň bojí vejít	39
Když mě kůň odváží pryč	41
Když se kůň něčeho bojí	42
Jízda ve skupině	43
Přehled videí v programu Jízda v terénu.....	46

Jak je udělán výukový program

Za dobu svého ježdění, kdy jsem se snažil stále zlepšovat, jsem se účastnil mnoha výukových kurzů, přečetl spoustu knih o výcviku a viděl různá výuková videa. Něco se mi líbilo a některé myšlenky a metody jsem zkusil aplikovat, něco se mi zamlouvalo méně. V knihách mi chyběla ukázka toho, co má autor na mysli, ve videu zase nelze z časových důvodů říct všechny informace, které jsou důležité. Jenže když chcete složit úplný obrázek z puzzle, musíte mít všechny dílky. Stejně tak, když chcete dosáhnout dobrého výsledku při práci se svým koněm, potřebujete k tomu všechny důležité informace.

Abyste mohli ode mne získat všechny informace, které jsou důležité vědět a znát, obsahuje můj program jak psaný text, kde se dozvíte to, co potřebujete vědět, tak video, kde uvidíte, co je třeba vidět.

Co program obsahuje

Program Jízda v terénu obsahuje jak ebook, tak i 22 krátkých videí rozdělených do těchto čtyř kapitol:

- I. Co by měl kůň umět, než vyjedete do terénu
- II. Začínám jezdit v terénu
- III. Aby vás při jízdě v terénu nic nepřekvapilo
- IV. Řešení problémů

Přál bych si, aby můj výukový program pro vás měl co největší přínos a pomohl vám zlepšit vztah s vaším koněm a naplnit ho vzájemným porozuměním a oboustrannou důvěrou.

Co si uvědomit, než začnete s koněm cokoli dělat.

V každé chvíli, kdy jste s koněm ať už ho vedete z výběhu, ošetřujete nebo na něm jezdíte, a je jedno, jestli ho něco nového učíte, nebo si jen chcete užít pohodovou vyjížďku, byste měli dodržovat tato základní pravidla.

10 základních pravidel práce s koněm

1. Vybudovat si u koně respekt
2. Ustupování koně od tlaku
3. Sebevědomí, emocionální vyrovnanost a plné soustředění se na koně
4. Vyžadují, aby se kůň se soustředil na mě a na to, co po něm chci
5. Vědět, co chci udělat a kde to chci udělat
6. Chtít po koni jen to, co je momentálně schopen udělat
7. Důslednost - pokud se už rozhodnu, že od koně něco chci, tak na tom trvám
8. Dobré provedení odměnit, špatné opakovat
9. Mít rád, ale nerozmazlovat
10. Koně vždy něco učíte, buď být lepší, nebo horší.

1. Vybudovat si u koně respekt

Chci-li koně cokoliv učit, potřebuji, aby mne respektoval, zajímal se o to, co po něm požaduji a měl snahu mé přání plnit.

Respekt u koně nejrychleji získám tím, že po něm důsledně vyžaduji provedení úplně jednoduchých věcí. Např. aby klusal v kruhové ohradě nebo na lonži, když po něm chci klus, aby cválal, když po něm chci cval a stál, když chci, aby stál. A to vše samozřejmě občas proložím aspoň krátkým zacouváním. Po koni vše napřed vyžaduji pro něj co nejjemnějším způsobem, ale pokud mé pokyny neplní, svůj tlak postupně zvyšuji.

Stejně důležité, jako důsledně trvat na svých požadavcích, je koně po dobrém provedení vždy pochválit a i když se vám práce třeba zrovna nedaří úplně podle vašich představ, zůstat úplně klidný a vnitřně vyrovnaný a do vynucování vašich požadavků nezatahovat žádné emoce.

Základní získání respektu by mělo trvat pár minut. Někdy 2 minuty, někdy třeba 10 nebo 15 minut, ale u zkažených koní to může být i o dost déle. Tento základ je třeba dále

posilovat a vylepšovat. To už nedělám tak, že bych s koněm vždy pracoval v kruhové ohradě, ale tak, že od něj každý den důsledně vyžaduji, aby dobře a přesně podle mých představ plnil jednoduché

věci, které dokáže provést. Ať už je to při čištění v boxu, sedlání, mytí nebo vedení na ohlávce do výběhu.

K tomu, abych dále posiloval ochotu koně mne poslouchat, nepotřebuji žádný čas navíc. Potřebuji ale přesně vědět, co od koně chci a důsledně to vyžadovat.

Budování respektu a ochoty koně vás poslouchat je dlouhodobá věc a záleží jen na vás, zda se spokojíte s tím, že váš kůň umí stát přivázaný a nebude vás kopat nebo kousat, nebo zda ho naučíte, aby spolehlivě reagoval na vaše slovní pokyny nebo vám každé úterý došel do trafiky pro noviny.

2. Ustupování koně od tlaku

Ovládání koně ze země i při jízdě na něm je založené na tom, že kůň ustupuje od mého tlaku. Jakmile od tohoto tlaku ustoupí, tlak povolím. Tím mu vlastně poděkuji, že vyhověl mému požadavku. Pokud od tlaku neustoupí nebo jde proti němu, tlak naopak výrazně zvýším, a to do té doby, než od tlaku ustoupí. Pak opět okamžitě povolím. Vždy ale musím koně napřed jemně požádat, aby provedl to, co po něm

zrovna chci a dát mu možnost na mou jemnou pobídku reagovat dříve, než to po něm budu důrazně vyžadovat. Kromě toho, že je to vůči koni spravedlivé, ho tím učím dobře reagovat i na jemné pobídky.

3. Sebevědomí, emocionální vyrovnanost a plné soustředění se na koně

Při jakékoli práci s koněm, vypouštím z hlavy všechny ostatní starosti a své osobní problémy a plně se soustředím pouze na to, co od koně momentálně požaduji a nikdy předem nepočítám s tím, že by tuto věc neprovedl správně. Kůň totiž přesně vycítí, co si podvědomě myslíte, proto, když budete klidní, sebevědomí a plně soustředění, bude i on klidnější a vaše pokyny bude plnit lépe. Pokud budete sami vyděšení, a přitom se budete svým hlasem snažit koně uklidnit, určitě toho nedosáhnete.

Jistě jste si všimli, že pokud se ve skupince koní jeden lekne, nebo vyděsí, jsou během okamžiku vyděšení všichni. Na stejném principu

funguje i vztah člověka a koně. Kůň vždy vnímá veškeré vaše emoce. Máte-li z něčeho obavy, přenášíte je i na svého koně. Kůň je od přírody plaché a ostražitě zvíře, které, k tomu aby přežilo, potřebovalo vždy včas zaregistrovat nebezpečí, aby mohlo utéct. Vnímá-li kůň váš strach nebo obavy, přirozeně hledá, odkud by mu mohlo hrozit nějaké nebezpečí a to ho zajímá víc, než vaše pobídky. Jste-li klidní a soustředění, naopak poskytujete koni pocit bezpečí, kůň vám více důvěřuje a ochotněji s vámi spolupracuje.

Další z emocí, které kůň velmi dobře vnímá, je vaše odhodlanost nebo nerozhodnost. Pobídky nerozhodného člověka kůň často nesplní, protože tuto jeho nerozhodnost vycítí. Nerozhodnost člověka kůň vnímá jako slabost a příležitost k získání nadřazenosti a začne zjišťovat, co se stane, nesplní-li jeho pokyny.

Všimněte si některých malých dětí, které nemají žádnou možnost koně k něčemu přimět silou a kůň přesto ochotně a dobře plní všechna jejich přání. Všechno je v jejich hlavě. Tyto děti přemýšlí pozitivně, mají rádi svého koně a jízdu na koni si maximálně užívají. V hlavě mají v daný okamžik jenom to, jak a kam chtějí s koněm dojet a vůbec je nenapadne, že by to jejich kůň neudělal.

4. Vyžaduji, aby se kůň soustředil na mě a na to, co po něm chci

Tak, jako já se při výcviku soustředím na svého koně, tak i po něm vyžaduji, aby se kůň po celou dobu plně soustředil na mne a na to, co po něm chci. A to je věnovat pozornost mým požadavkům a ne věcem, které se dějí okolo něj. Těžko může dobře plnit moje pokyny, když se stará například o to, co dělají vedle koně ve výběhu nebo kde stojí nějaká nová překážka.

Kdykoli kůň nevěnuje pozornost mně, ale věcem okolo něho, snažím se jeho pozornost získat zpět. Ne trestáním, ale dobrým splněním jednoduchých věcí, které dobře umí. Např. otočením hlavy na druhou stranu, než se kůň chce dívat nebo dobrým provedením jednoduchých přechodů, např. krok – klus – krok, zacouváním a podobně.

Pokud okamžitě reagujete na to, že kůň začíná ztrácet pozornost, máte s jejím získáním zpět relativně málo práce, pokud si toho však nevšímate, může se kůň rozptýlit natolik, že na vás úplně zapomene a vaše pobídky naprosto ignoruje.

5. **Vědět, co chci udělat a kde to chci udělat**

Při práci s koněm vždycky musím přesně vědět, co chci v příštích chvílích udělat, např. chci koně zastavit u konkrétního sloupku kruhovky, nechat 10 vteřin stát a pak ho naklusat. Nebo aby přede mnou zacouval s tím, že mám v hlavě konkrétní představu s jak rychlým a ochotným couváním se spokojím. Samozřejmě vždy s ohledem na to, čeho je kůň schopen.

Jestliže mám tuto jasnou a konkrétní představu snadněji poznám, jak dobře kůň můj záměr provedl, než kdybych si pouze řekl že, někde tamhle koně zkusím zastavit. Když přesně vím, co a kde chci s koněm udělat, vždy pak jasně vidím, jak dobře se mi můj záměr povedl provést. Vidím-li, že kůň zastaví nebo změní směr v kruhovce například o pět nebo deset metrů dále než jsem chtěl, lépe si to uvědomím a postupným tréninkem se mohu dopracovat k dokonalému provedení.

Ale pokud nemám jasnou představu, nemám pro sebe žádnou kontrolu, jak přesně kůň reaguje na moje pobídky.

Při přesné představě, co chci provést, zároveň začne pracovat i moje podvědomí a já automaticky opravuji koně, jestliže nereaguje přesně na moje pobídky.

Dodržováním této zásady se kůň velice rychle naučí při vašem jemném vedení dělat přesně to, co vy chcete.

6. Chtít po koni jen to, co je momentálně schopen udělat

Po koni, ať už je na jakémkoli stupni výcviku, mohu vždy důsledně požadovat jenom věci, kterým rozumí a které je schopen provést.

Mám-li například mladého koně, se kterým teprve začínám pracovat v kruhovce, mohu po něm nejdříve chtít třeba jen klus kolem kruhovky a snažím se, aby tento klus byl v pravidelném tempu. Ale nemohu od koně očekávat, že bude přesně reagovat na každou moji pobídku ať už na zrychlení, zpomalení nebo změnu směru. To se kůň musí teprve časem naučit. Ale i když se kůň na moje pobídky teprve učí reagovat, vždy chci, aby můj pokyn nakonec splnil.

Jestliže požadujete po koni věci, které není schopen provést, je kůň vašimi požadavky stresován. Navíc tím, že po něm chcete něco, co nakonec stejně neudělá, ho učíte neplnit vaše požadavky, ztrácíte jeho důvěru a respekt a komplikujete si jeho další výcvik.

7. *Důslednost - pokud se už rozhodnu, že od koně něco chci, tak na tom trvám*

Když se mi stane, že kůň nějaký cvik nechce provést nebo ho neprovádí přiměřeně dobře, vždy musím napřed přemýšlet o tom, jestli není chyba na mojí straně, zda po koni opravdu požaduji to, co je schopen splnit. Je velký rozdíl v tom, jestli kůň mým pobídkám rozumí, ale ignoruje je, nebo jim naopak nerozumí.

V úvahu musím vzít také to, zda koni v dobrém provedení nebrání nějaké zdravotní obtíže. Když jsem si jistý, že kůň může mé požadavky splnit, na jejich provedení důsledně trvám.

8. Dobré provedení odměnit, špatné opakovat

Protože chci, aby se můj kůň při výcviku rychle zlepšoval, je opravdu důležité mu srozumitelně vysvětlit, zda věc, kterou jsem po něm požadoval, provedl dobře nebo špatně. Hlavně při učení nových věcí za dobré provedení koně vždy pochválím a odměním úplně krátkou přestávkou v práci. Při špatném provedení svůj požadavek naopak okamžitě opakuji do té doby, než jsem s jeho provedením spokojen. Kůň se tak učí, že je pro něj lepší mé požadavky hned a co nejlépe splnit.

9. Mít rád, ale nerozmazlovat

Kůň vždy podvědomě ví, co si myslím, a když ho mám rád, pozná to a cítí se se mnou dobře. Ovšem to, že mám koně rád, neznamená, že ho budu rozmazlovat. Rozmazlováním vždycky v koni budu vytvářet pocit jeho nadřazenosti a toho, že si ke mně může leccos dovolit.

Každý kůň své prohřešky stupňuje a zkouší kam, až může zajít. Pokud vše podchytím na začátku, může mi k jeho opravení stačit pouhé slovo, když prohřešky koně přehlížím, je později jejich náprava mnohem komplikovanější a pro mne i pro koně nepříjemnější.

V mládí jsem na vlastní kůži pocítil, jak to může bolet, proto i když koně opravdu mám rád, vždycky trvám na tom, aby mě respektoval a poslouchal.

10. Koně vždy něco učíte, buď být lepší, nebo horší

Koně něco učím vždy když jsem s ním v kontaktu. Kůň vždy reaguje na to, co udělám, ale i na to, co neudělám. Ať už ho vedu z výběhu, čistím v boxu, sedlám nebo na něm jezdím, vždy ho učím. Učím ho buď dobře plnit mé požadavky, nebo mé požadavky plnit neochotně a napůl, anebo to, že mě bude ignorovat.

Být lepší učím koně tak, že ho za dobré provedení pochválím, horší opravím nebo opakuji, dokud není dle momentálních schopností koně a mých představ. Vždy je lepší za výcvikovou hodinu naučit koně dvě věci dělat dobře než v něm budovat pocit, že jich může dělat deset špatně.

Nikdy si nedělám přesné plány, co musím při výcvikové hodině všechno stihnout, ale vždy mám čas opravit koně, pokud dělá něco špatně. Pokud trvám na tom, aby kůň věci, které umí,

dělal dobře, učím ho být lepší. Toleruji-li prohřešky koně, vlastně mu tím říkám, že takové chování je v pořádku a koně tak učím být horší.

Aby kůň při nasedání stál na místě

Nejpohodlněji se mi vždy nasedá na koně, který během nasedání stojí na místě. Ale není to jen nejpohodlnější, je to i nejbezpečnější. Ve chvíli, kdy máte jednu nohu ve třmenu a nasedáte na koně, koně totiž nemůžete příliš kontrolovat a je nepříjemné a nebezpečné, když se s vámi rozejde nebo dokonce rozeběhne, kam si zrovna usmyslí.

Naučit koně při nasedání stát není příliš obtížné, chce to trochu trpělivosti a důslednosti. Když se kůň během mého nasedání rozejde dopředu, co nejdříve ho

zastavím otěžemi a zacouvám zpět na místo, kde jsem nasedal. Když kůň udělá např. 4 kroky dopředu, je důležité s ním také nejméně 4 kroky zacouvat zpět a nechat ho alespoň 20 – 30 vteřin stát na místě. Takhle kůň nejrychleji pochopí, že to, co od něj chcete, je stání na místě. Pokud koně necháte udělat pár kroků a pak ho jen zastavíte, vlastně mu řeknete „Můžeš se rozejít, ale pak musíš zastavit, když to budu chtít.“

Když s koněm zacouváte vždy na místo, kde původně stál, řeknete mu „Chci, abys při nasedání stál na místě a je to nejjednodušší i pro tebe, protože, když se rozejdeš dopředu, budeš zase couvat zpět.“

Couvání neberte jako trest pro koně, ale jako způsob, jak mu vysvětlit, co měl udělat.

Počítejte s tím, že pokud se váš kůň rozcházel hned během nasedání a dělal to delší dobu, bude vám pár dní trvat, než ho přesvědčíte, že od něj chcete něco jiného.

Velký a malý kruh v kroku

K tomu, abyste koně mohli spolehlivě ovládat v terénu, potřebujete dvě základní věci. Snadno vést koně tam, kam potřebujete, tzn. kdykoli zatočit koně doprava nebo doleva tak, jak chcete.

Druhá věc je, že potřebujete kontrolovat rychlost koně a být schopni snadno a rychle zastavit.

Tyhle dvě základní věci se kůň nikdy nenaučí sám. Aby je dobře uměl, musíte ho to učit. A vždy záleží na tom, kolik času věnujete učení koně a jak dobře to děláte.

Na trénink vedení koně se mi nejvíce osvědčila jízda na velkém kruhu. Na velkém kruhu musíte totiž koně stále vést, kontrolovat, zda jde přesně tam, kam chcete. Když jde více dovnitř nebo ven z kruhu, vždy ho co nejdříve opravit. Tím

koně učíte vnímat vaše vedení a reagovat na vaše pobídky.

Na malém kroužku učíte koně vždy snadno zatočit. Ze začátku někdy potřebujete vyvinout větší úsilí, abyste přiměli koně zatočit na malý kruh. Ale vždy, když kůň jde na tak malém kruhu, jak si představuji, snažím se, abych používal co nejjemnější pobídky. Ale když kůň sám kruh zvětšuje nebo zmenšuje, vždy svoji pobídku zesílím natolik, abych ho přiměl jít na tak velkém kruhu, jak jsem se rozhodl.

Proč se snažím používat k vedení na kruhu co nejjemnější pobídky?

Pokud jsem schopen koně vést na malých kroužcích vpravo i vlevo a stačí mi k tomu minimální pobídky, mohu koně vždy i snadno opravit, když nechce zrovna jít tam, kam ho vedu. Když totiž naučím koně reagovat na

jemné pobídky, jejich zesílení a opravení koně mi pak nedá příliš práce. Pokud potřebuji vyvinout větší úsilí, abych mohl koně vést i

když je úplně v klidu, tak ve chvíli, kdy mé přání splnit nechce, tak k jeho opravení už nemusím mít dost sil.

Naučit koně reagovat na jemné pobídky a být schopen ho vést vždy snadno s minimálním úsilím je cíl mého výcviku. Abych se k němu dostal, potřebuji někdy použít i pobídky silné a to ve chvíli, kdy kůň nedělá to, co od něj chci. Když totiž koně neopravím ve chvíli, kdy nerespektuje mé vedení, tak ho učím, že mne může poslouchat jen, když se mu chce. A jízda na koni, který respektuje vaše vedení jen, když se mu chce a když se mu poslouchat nechce, chová se tak, jak ho zrovna napadne, není ani příjemná, ani bezpečná.

Opravení koně, když zvětšuje nebo zmenšuje kruh

Při tréninku vedení koně na kruhu může kůň dělat dvě chyby. Buď zatáčí více dovnitř kruhu než ho vedete – kruh zmenšuje, nebo má snahu jít ven z kruhu – kruh zvětšuje.

Když kůň kruh zvětšuje, opravím ho tak, že obě své ruce posunu víc dovnitř kruhu a zároveň koně tlačím nebo poklepávám vnější holení a tyhle pobídky postupně zesiluji do té doby, než kůň zatočí zpět na kruh.

Samozřejmě úplně stejně opravuji koně, když zvětšuje malý kroužek.

Nikdy neopravujte koně, když kruh zvětšuje, pouze tahem vnitřní otěže a otáčením hlavy dovnitř kruhu. Je správné otočit hlavu dovnitř kruhu a vnitřní otěží

držet hlavu ohnutou dovnitř, ale musíte zároveň mít napnutou vnější otěž a obě ruce posunout více dovnitř kruhu tak, abyste měli vnější ruku přibližně nad kohoutkem koně. Vnější otěž potom funguje

podobně, jako kdybyste koně zatlačili rukou na vnější straně krku a otočili ho dovnitř kruhu.

Když kůň kruh zmenšuje, často je to spojené s druhou chybou, která s tím souvisí, a to je, že zároveň padá po pleci dovnitř kruhu. Když kůň padá dovnitř kruhu, poznáte to tak, že kůň je v tu chvíli nakloněný více dovnitř kruhu, než by odpovídalo rychlosti, jakou jede. Padá-li kůň po pleci dovnitř kruhu má horší stabilitu a může snáze upadnout.

Když kůň zmenšuje kruh, opravuji ho tak, že hlavu držím stále otočenou dovnitř kruhu, obě ruce posunu více ven z kruhu a vnitřní otěží a vnitřní holení koně vytlačuji jakoby v polovičním překroku, tzn. pohybem dopředu na kruh a zároveň šikmo ven, zpět na větší kruh.

Tenhle způsob opravení koně používám ze dvou důvodů. Jednak tímto způsobem přiměřu koně se na kruhu více narovnat a odstraním tak padání koně po pleci dovnitř. A druhý důvod je ten, že takovéto opravení je pro koně obtížnější a on se tak naučí lépe vnímat moje vedení, aby se opravení vyhnul.

Stejně jako ve všech ostatních případech, je zde hodně důležité začít chybu koně opravovat co nejdříve, hned jak se třeba jen o půl metru nebo o metr vychýlí z mnou zvolené trasy. Čím déle budete s opravením koně váhat, tím těžší ho bude zatočit do správného směru.

Zastavení a couvání

Stejně tak, jako učím koně snadno zatáčet, učím ho na moji pobídku i snadno a rychle zastavit.

Nejdříve učím koně vždy zastavovat tlakem udidla. Zastavení učím nejprve z kroku. V kroku je kůň nejvíce v klidu, dobře vnímá moji pobídku a naučí se ji rozumět. Při tréninku zastavení je nejdůležitější tah otěží zvyšovat pomalu a plynule do té doby, než kůň zastaví. Jakmile kůň zastaví, tah otěže ihned povolím. Takhle koně naučím, že tlaku udidla se zbaví právě zastavením. Důležité je tlak zvyšovat postupně, aby si kůň, který se na tuto pobídku teprve učí reagovat, uvědomil, co od něj chcete, ještě dřív, než bude tlak udidla příliš silný. Když zvyšujete tlak udidla příliš rychle, nebo zatáhnete za otěže najednou moc silně, kůň cítí najednou příliš velkou bolest, nedokáže si v tu chvíli dobře uvědomit, co od něj vlastně chcete a jde spíše proti tlaku udidla.

Na druhou stranu, pokud kůň na moji jemnou pobídku nereaguje, přitažení otěží zvyšuji a tlak udidla zesiluji do té doby, než kůň opravdu zastaví.

Zastavení procvičuji s koněm 6x až 10x každou výcvikovou hodinu. Vždy, když koně zastavím, je důležité zůstat stát minimálně 10 vteřin, ale i déle na místě. Naučíte tak koně zároveň v klidu stát s povolenými

otěžemi. Pokud byste se rozcházeli hned po zastavení, kůň se takové chování naučí a po každém zastavení se bude sám i bez vaší pobídky rozcházet dopředu.

Zároveň s koněm stejným způsobem trénuji přechod z klusu do kroku a poté, co zvládá přechod z klusu do kroku a zastavení z kroku i zastavení z klusu.

Zastavení je nejdůležitější věc, kterou byste měli koně naučit.

Pro mne je základní podmínkou, abych s koněm vůbec vyjel mimo ohrazený prostor to, aby uměl z klusu zastavit bez toho, abych musel použít větší úsilí. Když s koněm totiž vyjedete mimo ohrazený prostor, koně najednou rozptyluje mnoho věcí okolo a většina koní zkouší, zda musí na vaše pobídky reagovat stejně jako v kruhovce. Když kůň před sebou vidí otevřený prostor, má často mnohem větší chuť běžet dopředu, než třeba v kruhovce nebo na jízdárně, a také mnohem hůře, hlavně zpočátku, reaguje na pobídky k zastavení. Kdybych potřeboval větší úsilí už k tomu, abych zastavil koně v kruhovce, mohlo by se stát, že v otevřeném terénu koně vůbec nezastavím. Další věc, která mi pomůže vylepšit zastavení koně je COUVÁNÍ.

Couvání kůň vnímá hodně podobně jako zpomalení nebo zastavení. Pokud kůň nereaguje dobře na pobídku k zastavení a chci zastavení zlepšit, nepovolím tlak otěží hned, jakmile kůň zastaví, ale koně ze zastavení pobídnu bez prodlevy do couvání a chci, aby zacouval alespoň dva kroky. Koni tak vlastně řeknu „Měl jsi zastavit už o dva kroky dřív.“ Tohle uvidíte názorně ve videu.

Tréninkem couvání dále zlepšujete rovnováhu koně, jeho ovladatelnost a tím, že kůň couvá někam, kam vlastně dobře nevidí, i důvěru v jezdce.

Klus na kruhu

Když s koněm začnu klusat, učím ho nejprve dvě věci. Jednak je to stejně jako v kroku **dobře vnímat moje vedení**, abych mohl koně

snadno zatočit na malý kroužek doprava nebo doleva. Cíl tohoto cvičení je naučit zatáčet koně snadno, rychle a spolehlivě bez toho, abych musel používat jakékoli větší úsilí. Ale to je cíl mého tréninku, než se k němu dostanu, u většiny koní musím na začátku někdy použít i silnou pobídku otěžemi i holení. Když se jednou rozhodnu s koněm udělat malý kroužek nebo třeba zatočit doprava nebo doleva, musím koně k zatočení a respektování mého vedení přimět, i kdybych k tomu musel použít i silnější pobídky.

Kůň se učí věci, které opakuje. Pokud se vám stane, že budete chtít koně zatočit třeba doprava, ale kůň to neudělá, budete ho

učit, že vaše pobídky nemusí respektovat vždy. Ve stresových nebo napjatých situacích, kdy se kůň necítí jistě, pak takový kůň často

nerespektuje vedení jezdce. Ale je důležité si vždy uvědomit a po koni chtít jen to, co je v momentálním stupni výcviku schopen udělat. Nelze trvat na požadavku, který kůň prostě udělat nedokáže.

Druhá věc, kterou koně učím je **klusat pravidelným tempem**, bez toho, aby kůň sám zrychloval nebo zpomaloval. Tohle nejrychleji naučím koně při klusu na kruhu. Na kruhu mohu s koněm klusat delší dobu: 5, 10 nebo i 15 minut bez přerušení v kuse, samozřejmě mohu měnit směr. Delší dobu klušu proto, že tak koně rychle naučím, že klus pravidelným tempem je pohodlný i pro něj. Stojí ho méně úsilí, než když zrychluje nebo zpomaluje a je pohodlný i pro jezdce. Delší klus naučí koně šetřit svými silami a lépe se při něm uvolní.

Pokud je při něm váš kůň příliš rychlý nebo s vámi neustále bojuje, jeden z důvodů může být ten, že s koněm klušete příliš krátké úseky. Ale je potřeba také vnímat, kdy je už kůň unavený. Jakmile cítím, že je kůň unavený, obklušu ještě asi 2 až 3 kruhy a přejdu do kroku nebo do zastavení.

Naopak, pokud je kůň líný a klus sám zpomaluje, do rychlejšího tempa ho vždy co nejdříve po zpomalení pobídnu tlakem nebo poklepáním obou holení. Pokud kůň nezrychlí na první jemnou pobídku, pobídku každou vteřinu opakuji a postupně zesiluji. Jakmile kůň klus zrychlí, koně pobízet přestanu.

Nikdy koně neudrží v rychlejším klusu neustálým pobízením. Většina koní na neustálé opakované pobídky úplně otupí a postupně na ně stále hůře reaguje. Pobídkou jen koni řeknu: „Zrychli“ nebo „Klusej rychleji“ a dalšími pobídkami už koně v rychlejším klusu neudrží. Když kůň postupně zpomalí, jen ho znovu pobídnu do rychlejšího klusu.

Cval na kruhu

Když s koněm začínám cválat, nejprve cválám vždy na velkém kruhu. Na kruhu mám koně nejvíce pod kontrolou a on se učí vnímat moje vedení. Na kruhu mohu lépe korigovat rychlost koně a kůň ani nemá takovou snahu cválat příliš rychle jako na rovných liniích.

Když kůň na kruhu cválá příliš rychle, kruh zmenším a rychlý cval tak koni zkomplikuji.

Stejně jako v klusu cválám s koněm do té doby, než je trochu unavený, i když ve cvalu je to vždy mnohem kratší doba než v klusu. Když s koněm začínám cválat, tak s některým koněm obcválám jen

třeba 1 až 2 kruhy, a s jiným třeba 6 až 7, vždy to záleží na kondici koně. Jak se kondice koně zlepšuje, cval postupně prodlužují.

Delším cvałem se kůň uvolní a dříve ho naučím cválat pravidelným tempem. Už od počátku, když s koněm začínám cválat, vždy se snažím cválat na správnou nohu, tj. na levém kruhu na levou nohu a na pravém na pravou.

Proč je to důležité?

Cval není rovnoměrný pohyb v tom smyslu, že pravá i levá strana koně při něm nedělá stejné pohyby, jako třeba při klusu, a kůň na každé polovině těla zatěžuje jiné svaly. Pokud kůň cválá delší dobu (týdny nebo měsíce) stále na jednu nohu, některé svaly na jedné straně těla přetěžuje a jiné naopak ochabují. Tím, jak některé svaly na každé polovině těla jsou přetěžovány a jiné naopak ochabují, mohou vzniknout další zdravotní komplikace.

Další věc je, že pokud s koněm delší dobu cváláte stále na jednu nohu, je čím dál větší problém ho nacválat na tu druhou. Koně, se kterým teprve začínám cválat, se nepodaří vždy nacválat hned na správnou nohu. Pokud kůň naskočí na jinou nohu, než jsem chtěl, koně zpomalím co nejdříve do klusu, připravím se znova na nacválání a nacválání opakuji. Někdy se mi stane, že nacválání musím opakovat i několikrát po sobě. Někteří koně cválají ve volnosti, např. ve výběhu,

jenom nebo převážně na jednu nohu, pak je samozřejmě obtížné nacválat je na tu nohu, na kterou sami nejsou zvyklí cválat. Je potřeba si však uvědomit, že cval s jezdcem je pro koně znatelně namáhavější než cval bez jezdce, a proto i nerovnoměrné zatížení svalů při cvalu stále na jednu nohu způsobuje větší problémy, než když takhle kůň cválá ve výběhu bez jezdce.

Když mám problém koně nacválat třeba na pravém kruhu na pravou nohu, snažím se koně nacválat vždy v okamžiku, kdy má sám tendenci jít dovnitř kruhu, tedy kruh zmenšovat. Nechci tady podrobně rozebírat nohosled koně ve cvalu, ale ve chvíli, kdy se kůň pohybuje tělem do strany doprava, aby si udržel rovnováhu, je pro něj přirozené naskočit do pravého cvalu.

Ale abyste mohli koně učit cválat vždy na tu nohu, na kterou chcete, pravou nebo levou, je potřeba, abyste také na koni sedem poznali, na kterou nohu kůň cválá. Pokud to zatím nepoznáte, je dobré si k tomuhle cvičení vzít trenéra, nebo kamaráda, který vám ze země zkontroluje, zda kůň naskočil do správného cvalu nebo vás upozorní na chyby, které si v přemíře snahy nemusíte uvědomit.

Když začnu jezdit mimo ohrazený prostor

Když s koněm poprvé vyjedu mimo ohrazený prostor, je pro mne nejdůležitější jedna věc. A to říct koni. „Zajímej se jen o to, co po tobě chci, vše je stejné jako v uzavřeném prostoru.“

Když vyjedete poprvé mimo uzavřený prostor, do míst, kde kůň předtím nikdy nebyl, nebo jste ho tam jen vedli ze země, tak se většina koní začne chovat trochu jinak než v uzavřeném prostoru, který dobře zná. Rozdíl je v tom, že kůň zde věnuje mnohem větší pozornost svému okolí, které nezná a zjišťuje, zda pro něj není nebezpečné. To, že kůň věnuje větší pozornost svému okolí, samozřejmě způsobí, že věnuje menší pozornost svému jezdcovi. Většina jezdců v tu chvíli reaguje tak, že koně nechá koukat na vše okolo, aby si vše dobře prohlédl, toleruje mu případné zastavování, uskakování nebo to, že kůň nejde přesně tam, kam ho vedou.

Jak ale tohle vnímá kůň?

Kůň to vnímá tak, že jezdec (vy) si v novém prostředí neví rady, vzdává se vedení, že on (kůň), se musí spolehnout sám na sebe. Tím, že koně necháte koukat se, kam chce, zastavit kdy chce, neopravíte

ho, když uskočí do strany nebo s ním nejdete tam, kam se mu nechce, řeknete „O mne se nestarej, já pro tebe nejsem důležitý, starej se jen sám o sebe“.

Jak tedy postupovat a co dělat.

Když s mladým nebo problematickým koněm začínám jezdit v otevřeném prostoru, vždy s koněm dělám stejné věci jako na jízdárně nebo v kruhovce. Krokem jdu vždy tak dlouho, dokud v něm nejde klidně, nenaklusává a na mé pobídky nereaguje podobně jako třeba v kruhovce. Abych získal nebo udržel pozornost koně na sebe, musím po něm chtít jednoduché věci, které dobře umí. A chtít je téměř bez přestání stále dokola. Hlavně to jsou malé kroužky, zastavení, rozejití, zacouvání.

Když kůň začne cokoli upřeně sledovat, vždy mu otočím otěží hlavu na druhou stranu. Ne proto, aby kůň věc, na kterou se chce podívat, neviděl, tu on ve svém zorném poli uvidí stejně, i když nebude zírat přímo na ni. Hlavu mu otočím proto, že mu tím řeknu „O to se nezajímej, není to pro tebe důležité, starej se o to, co od tebe chci já.“

Naprostá většina problémů, které můžete mít s koněm v terénu je způsobená tím, že se kůň nezajímá dostatečně o svého jezdce, nevnímá jeho pobídky a jsou chvíle, kdy se chová, jako by žádného jezdce neměl.

Druhý důvod je ten, že neumí dostatečně dobře a spolehlivě reagovat na pobídky. Malými kroužky ho učíte zatáčet, zastavováním a couváním zpomalovat a zastavovat. To jsou základní a nejdůležitější věci, které při jízdě v terénu potřebujete. Ale je potřeba si uvědomit, že proto, abyste koně naučili reagovat spolehlivě rychle a na jemné pobídky, bez toho, že kůň bude přemýšlet nebo zkoušet, zda na vaši pobídku opravdu reagovat nebo ji ignorovat, je potřeba vše mnohokrát a mnohokrát opakovat. A to hlavně s mladým koněm, nebo i s koněm, který zatím na pobídky dobře reagovat neumí. Tím, že po koni téměř bez přestání chcete malé kroužky na obě strany, zastavení, zacouvání, opravujete ho, když malý kroužek neprojde dobře a tak jak jste ho vedli, ho zároveň učíte zajímat se o vás a dávat pozor na to, co po něm chcete.

Když na koně nemáte žádné požadavky, nebo je nemáte dost často, kůň pak příliš nevnímá, když po něm najednou chcete zatočit, zpomalit, zastavit nebo cokoli jiného.

Samozřejmě
jak se kůň
postupně
zlepšuje, dobře
vnímá vaše
pobídky a
správně na ně
reaguje,
můžete si jízdu
v terénu více
užívat a méně
koně trénovat.

Ale bez toho, že byste koně napřed naučili zajímat se o to, co od něj chcete a dobře reagovat na pobídky si jízdu v terénu budete užívat těžko.

Samozřejmě když začínám jezdit v terénu, nezačnu klusat, dokud nejsem schopen koně snadno vést v kroku a kůň není v kroku v klidu. Kůň v kroku nejlépe vnímá pobídky jezdce a nejlíp na ně reaguje. Když mám problémy vést koně v kroku a začnu klusat, tak vše bude ještě mnohem horší. To samé platí samozřejmě i pro cval.

Když začínám klusat

Když v terénu začínám klusat, chci od koně to samé, jako v kroku, tj. zajímat se o mne a dobře reagovat na pobídky. Další věc je, že když chci, aby byl klus na koni co nejpříjemnější, potřebuji koně naučit klusat pravidelným tempem. Koně klusat pravidelným rovnoměrným tempem ve výběhu nikdy nepotřebují. Když klušete na koni každé jeho zrychlení, zpomalení, nebo nepravidelnost v klusu vás mírně vyvádí z rovnováhy a klus je méně pohodlný a zároveň se při takovém klusu nemůže uvolnit ani kůň. A pokud kůň není úplně uvolněný fyzicky, tak nikdy není ani v úplné psychické pohodě.

V terénu stejně jako v kruhovce nebo na jízdárně začínám klusat na kruhu. Na kruhu musím koně neustále vést a on se tím zároveň učí

mé vedení vnímat. Další důvod je, že na kruhu můžu snáz kontrolovat rychlost koně, než když s koněm klušu rovně. Když je kůň moc rychlý, nebo zrychluje, můžu kruh zmenšit nebo udělám malý kroužek nebo i víc malých kroužků po sobě. Čím je kůň rychlejší, tím více zmenšuji kruh na kterém klušu. Když kůň klus zpomalí, kruh zase začnu postupně zvětšovat.

Další věc, která je nezbytná, aby se kůň naučil klusat pravidelným tempem a nemusel jsem ho zpomalovat otěžemi, je klusat na kruhu delší dobu. Může to být 5 minut i 20 minut. Záleží na tom, jak dlouho trvá, než kůň klus alespoň trochu zklidní a přestane zrychlovat.

To, že je kůň příliš pomalý, klusat se mu nechce nebo vypadává do kroku, se nestává příliš často. Když mám koně, který je takhle líný a zpomalí z pravidelného tempa nebo přejde sám z klusu do kroku, vždy ho co nejdříve holeněmi pobídnu zpět do klusu nebo ke zrychlení do původního tempa. Když kůň na první pobídku nereaguje, pobídky holení opakuji každou vteřinu, dokud kůň nenakluše, pak pobízet přestanu. Klidně si mohu pomoci i bičíkem. Když kůň za chvíli nebo třeba i za 2 – 3 vteřiny chybu opakuje, opět ho co nejdřív stejným způsobem holeněmi pobídnu ke zrychlení.

To, co chci tímhle způsobem koně naučit je, aby klusal pravidelným tempem bez toho, že ho musím neustále pobízet nebo brzdit.

Když začínám cválat

Když s koněm začínám cválat ve volném terénu, vždy si najdu nějakou louku, pole, zkrátka místo, kde s koněm mohu cválat na kruhu. Děláním to proto, že koně, kteří začínají teprve cválat v otevřeném prostoru, ještě nejsou ve cvalu úplně dobře ovladatelní. Často se stává, že po nacválání začne kůň cválat rychleji, než byste chtěli, nereaguje ještě dobře zpomalením na přitažení otěží a tlak udidla a při cvalu rovně je někdy jeho rychlost těžko kontrolovatelná.

Když koně ve cvalu nedokážete ani s velkým úsilím zpomalit, kůň se v podstatě učí, že při cvalu běží takovou rychlostí, jakou chce on. Když s koněm začínáte cválat a několikrát se vám stane, že koně nedokážete zpomalit z rychlého cvalu, kontrolovat rychlost ve cvalu je pak čím dál větší problém, protože kůň se učí, že když chce, může cválat rychle.

Pokud cválám s koněm na kruhu a mám problém koně ve cvalu zpomalit tahem otěží, mohu si pomoci tak, že zmenšuji kruh, na kterém cválám.

Věci, na které se nejvíce soustředím, když s koněm začínám cválat v terénu, jsou, aby kůň cválal pravidelným, rovnoměrným tempem a mohl jsem ho čím dál snadněji vést na kruhu.

K tomu, aby se kůň naučil cválat pravidelným tempem, ne příliš rychle, mi pomůže cválat s koněm delší dobu v kuse. Jak dlouho záleží na kondici každého koně. U některého to může být 30 vteřin, u jiného 4 nebo 5 minut.

Každý kůň umí cválat bez toho, že ho to musíte učit. Co ale neumí a co nebyl zvyklý ve výběhu nikdy dělat, je cválat pravidelným, rovnoměrným tempem bez zrychlování, vypadávání ze cvalu nebo zpomalování. Proto ho to musíte nejdříve naučit a spolu s vedením koně, tzn., že jsem

schopen cválat na pravém i levém kruhu, jsou to první věci, které koně učím.

Abych koně naučil cválat pravidelným tempem bez toho, abych ho stále zpomaloval otěží, musím koně nechat cválat co nejdelší dobu v kuse. Termínem „co nejdelší“ myslím to, že kůň začne být ke konci cvalu unavený. Tím ale nemyslím fyzicky zničený. Nejochotněji dělá kůň věci, když si myslí, že jsou pro něj dobré. Cválat rychle chce proto, že má hodně energie, je to pro něj vzrušení a byl zvyklý, že kdykoli chtěl, mohl zastavit a odpočinout si. Já při jízdě v terénu, ale chci, aby kůň cválal tak rychle, jak chci já, mohl jsem rychlost snadno kontrolovat a kůň nepřestal cválat kdykoli ho to napadne. Při delším cvalu se kůň unaví a ke konci cvalu jsem už většinou schopen cválat s koněm převážně na volných otěžích. Některý kůň dříve, jiný později pochopí, že není kam spěchat, naučí se se svojí energií šetřit a cválat klidným tempem. K tomu mi pomůže i cval na kruhu. Kůň neví, jak

dlouho bude na kruhu cválat, nikde totiž nevidí konec, jako když cválá přes louku nebo pole.

Hned od začátku, když s koněm začínám cválat, se snažím na pravém kruhu cválat v pravém cvalu a na levém kruhu v levém cvalu. Když se mi stane, že kůň naskočí do špatného cvalu, přejdu zpět do klusu a nacválání opakuji. Když nacváláváte s koněm, který nezná a nereaguje ještě dobře na pobídky k nacválání, je dobré nacválávat v okamžiku nebo v místě, kde má kůň tendenci jít sám více dovnitř kruhu než ho vedu, tzn., že třeba na pravém kruhu jde více doprava, než ho vedu. Ve chvíli, kdy se kůň pohybuje doprava, proto, aby udržel rovnováhu, je pro něj přirozené naskočit do pravého cvalu. Termínem pohybovat se doprava ale nemyslím to, když kůň jede na pravém kruhu a má sám tendenci ho zvětšovat. Myslím tím to, když kůň jede na pravém kruhu a má tendenci kruh zmenšit nebo zatočit směrem k jeho středu. Aby kůň uměl cválat v pravém i levém cvalu je důležité hlavně proto, že cval není pravidelný pohyb a kůň při něm nezatěžuje rovnoměrně svaly na obou stranách hřbetu i zádi.

Když kůň začne cválat na kruhu pravidelným tempem, mohu v některých místech začít cválat rovně a zkusit, jak se kůň chová při

cvalu rovně. Pokud začne cval zrychlovat, jenom ho zatočím co nejdříve znovu na kruh.

Kdykoli začnu mít při jízdě v terénu problémy, že je kůň příliš rychlý, vždy se vrátím ke cvalu na kruhu.

Jízda s pokročilým koněm

I když je už váš kůň v terénu spolehlivý a dobře a lehce ovladatelný, je potřeba si dát pozor na jednu věc. A to je, aby se kůň nezačal zase zhoršovat. Když chcete, aby si váš kůň udržel to, co umí anebo se i dále zlepšoval, je potřeba s ním věci, které jste ho naučili, občas procvičit a připomenout mu je.

Ještě lepší je učit koně to, co už umí dělat ještě lépe. Vždy, když kůň zareaguje na mé pobídky hůř než obvykle nebo se jeho chování nějakým způsobem zhoršuje, opravím koně hned. Když to udělám hned, když je zhoršení nebo chyba, kterou kůň udělá ještě malá, dá mi i opravení koně málo práce. Čím déle ignoruji to, že se kůň zhoršuje, tím víc času a úsilí musím opravení koně věnovat později. Pokud je váš kůň dobře a snadno ovladatelný, když je v klidu, ale máte problém ho zvládnout v krizových situacích, třeba je vyděšený

nebo se něčeho bojí, je třeba dále zlepšovat ovládání koně, když je v klidu. Myslím tím, aby kůň vše rychle a ochotně dělal i na minimální pobídky. Čím slabší pobídky vám k ovládání koně stačí, když je v klidu, tím snáz ho pak zvládnete i když v klidu není.

Přecházení plachty

Přecházením plachty si mohu ve známém a bezpečném prostředí vyzkoušet, jak může kůň reagovat, když se bude bát někam vejít. Také si zde vyzkouším, jak náročné a obtížné pak pro mne může být přejít s koněm místo, kterého se bude bát. To samozřejmě platí v případech, že se kůň na plachtu bojí vstoupit.

Ale přecházení plachty vám může pomoci ještě v jedné věci. Vždy, když koni pomůžete překonat strach z něčeho, čeho se bojí, zde je to třeba přejít plachtu, kterou nezná, bude příště překonání místa, kterého se kůň bojí pro vás i pro koně o trochu snazší. Když kůň postupně pozná, že každé místo, kam jste ho zavedli a kam se bál vejít, pro něj nebylo nebezpečné, začne vám více důvěřovat a spoléhat na vaše vedení. Nikdy se nevyhýbám místům, kam se kůň bojí vejít, ale jsou pro něj bezpečná. To, když je s koněm dokážete opakovaně překonat, vám pomůže při získání respektu a důvěry koně víc než jakýkoli trénink.

Překážky na cestě (klády, příkopy atd.)

Všechny překážky, na které mohu narazit v terénu, s koněm překonávám nejdříve v kroku. Podle toho jak klidně a uvolněně kůň překážky překonává poznám, jak se při tom cítí. Samozřejmě vždy chci, aby kůň všechny překážky překovával klidným, uvolněným

krokem. Teprve když tohle kůň umí můžu například spadlé kmeny stromů nebo různé příkopy a škarpy překonávat klusem nebo cvalem. Při jízdě v terénu s koněm tyhle překážky překonávám i když nejsem nucen je nezbytně přejít. Je to zábava pro mne i pro koně a předejdu problémům ve chvíli, kdy se jim nelze vyhnout.

Meze, kopečky a kopce

Vycházení a scházení různých mezí kopečků a kopců zlepšuje rovnováhu koně a kůň zde i výrazně posiluje svůj hřbet. Co zde koně v první řadě učím je udržovat zvolené tempo. Nejprve s koněm chodím do kopce, ale především z kopce jenom krokem a dbám na to, aby nezrychloval a nenaklusával. Hlavně zpočátku, když kůň ještě

úplně spolehlivě nereaguje na pobídky ke zpomalení, je dost obtížné koně zpomalit, pokud ho necháte z prudkého kopce naklusat nebo dokonce nacválat.

Klusat a později cválat zde začínám vždy až poté, když jsem schopen scházet kopec a různé meze na volné otěži a kůň sám od sebe nezrychluje.

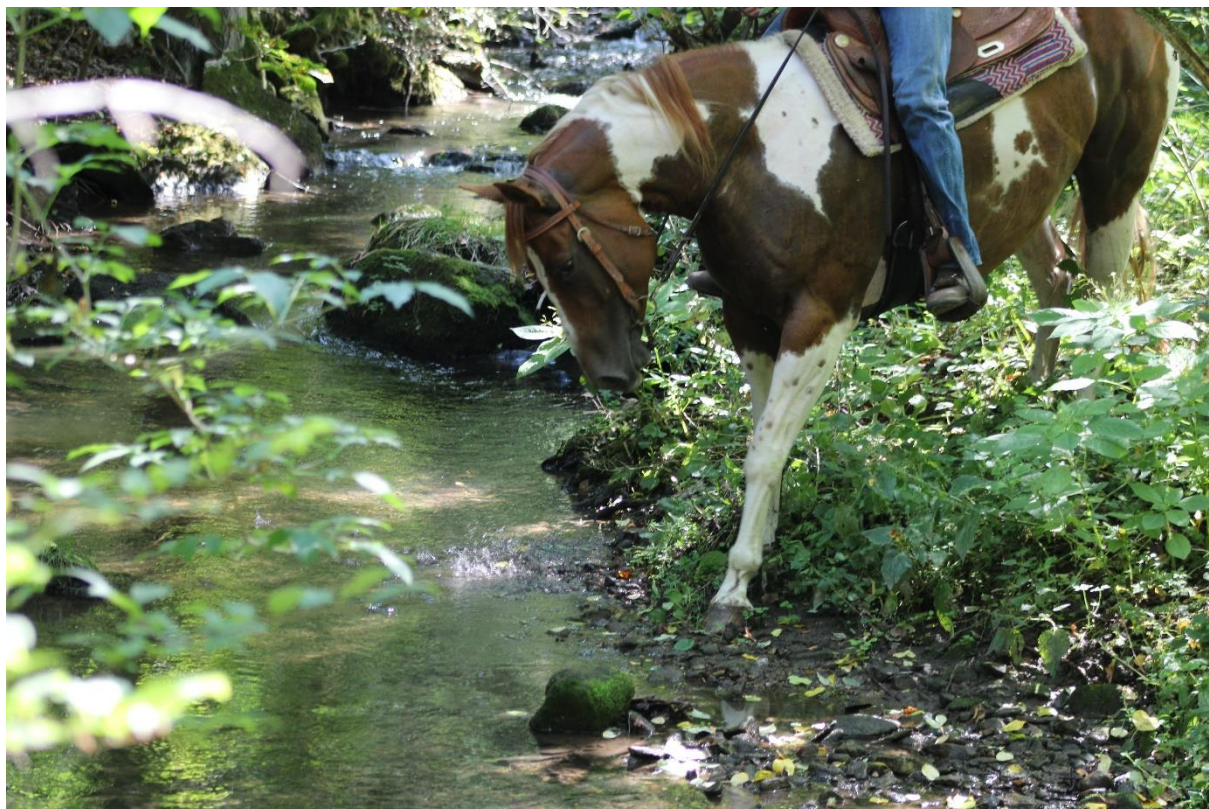
Louže, potok, koleje a vše kam se kůň bojí vejít

Vždy, když se kůň někam bojí vejít, až už je to potok, nechce přejít kanál nebo třeba koleje, postupuji stejným způsobem.

Pokud přes tohle místo nejsem schopen koně dostat ze sedla, sesednu a koně nejprve převedu ze země.

Můžete ze začátku využít i to, že půjdete za jiným koněm, který zde prochází bez váhání. Co je ale důležité, **procházet tím místem tam a zpět tak dlouho, dokud zde kůň nechodí úplně v klidu**. Pak nasednu a dané místo s koněm přecházím v sedle. A to zase tak dlouho, dokud zde kůň nechodí v klidu a bez váhání. Pokud jsem byl místem schopný procházet nejprve pouze za jiným koněm, tak

jakmile ho takhle kůň přechází bez zaváhání začnu místo přecházet samostatně.

Vždy, když se kůň kamkoli bojí vejít, dojdu k tomu místu co nejbliž jsem schopen. Pak zůstanu stát a koně si nechám vše prohlížet. Po chvíli koně začnu pobízet, aby udělal třeba jen jeden krok dopředu, a zase ho nechám si vše prohlédnout. Koně nechám stát na místě, ale nenechám ho couvat nebo odejít do strany. Neustále tak koni říkám „můžeš stát na místě nebo jít dopředu, ale nemůžeš couvat ani odejít pryč. Můžeš si vše prohlédnout, jak potřebuješ, ale není pro tebe jiná cesta, než jít dopředu.“

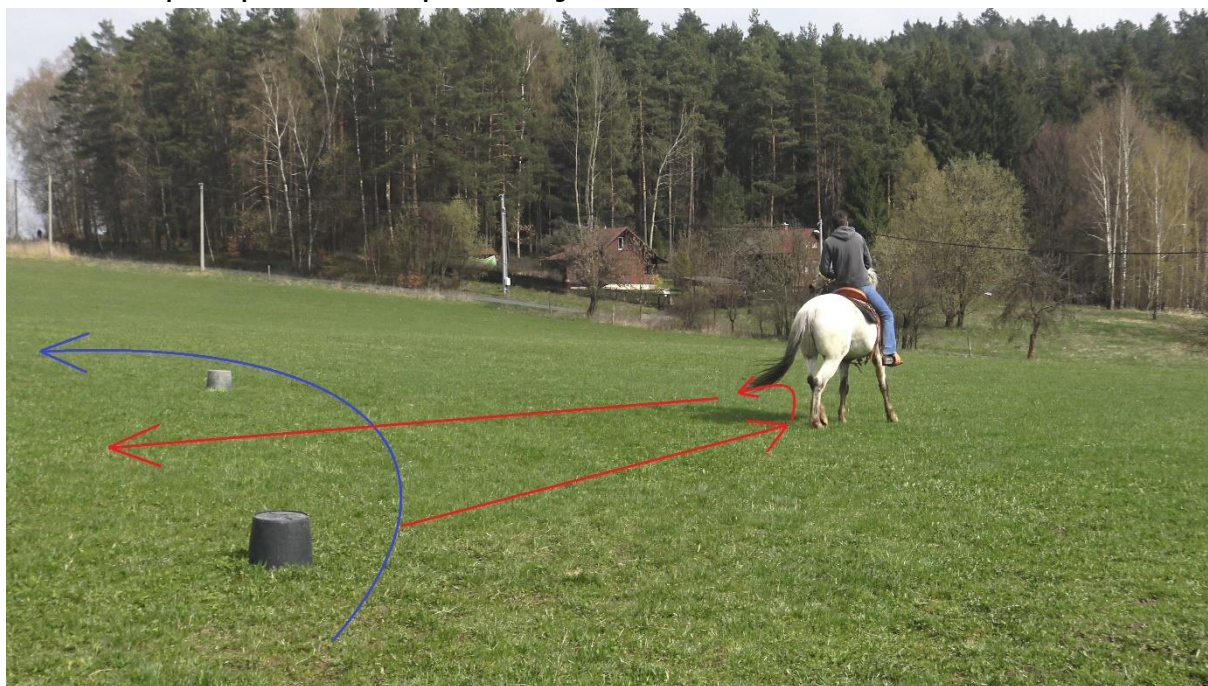
Koně pobízím k pohybu dopředu důrazně, ale ne příliš agresivně. Nemá totiž žádný smysl překonávat strach koně z nějaké věci ještě větším strachem ze mě.

Co je zde naopak důležité a co často rozhoduje o úspěchu či neúspěchu je to, že ve svém úsilí místo přejít musíte vydržet déle, než kůň v úsilí se mu vyhnout.

Když mě kůň odváží pryč

Ve chvíli, kdy mne kůň odváží jinam, než chci jet já jsou důležité dvě věci.

Jednak to je reagovat na chování koně co nejdřív. Neznamená to, že se mi vždy musí podařit koně co nejdřív zastavit a otočit. I když se o to vždy snažím, ale když na chování koně třeba na to, že se mnou chce utéct domů reaguji pozdě a pozdě je třeba i za 3 vteřiny od okamžiku, kdy kůň přestal respektovat moje vedení, musím pak k opravení koně vynaložit mnohonásobně větší úsilí. Když koně totiž nechám třeba i jen tři vteřiny dělat něco úplně jiného, než jsem od něj chtěl, kůň i po tak krátké době už má pocit, že to mohl dělat a o to víc se pak proti mně prosazuje.

Když koně začnu opravovat hned, nám vše mnohem snazší. I když to samozřejmě neznamená, že to musí být vždy snadné.

Druhá důležitá věc je v tu chvíli udělat opak toho, co chce udělat kůň. Když se mnou kůň třeba utíká cvalem domů, snažím se ho co nejdříve zastavit a nacválat opačným směrem o trochu dál, než odkud kůň začal utíkat domů.

Kdybych koně jenom zastavil a nevrátil se zpět, tak bych mu tím ukázal, že se mu takové chování vyplatí a těžko bych ho odstraňoval.

Když se kůň něčeho bojí

Ve chvíli, kdy se kůň něčeho bojí se nejdříve snažím soustředit pozornost koně na sebe. Když to neudělám, kůň v těchto situacích úplně přestane vnímat, že na něm sedím a chová se jako kdyby na sobě žádného jezdce neměl, a to může být někdy i dost nebezpečné.

Pozornost koně získám tak, že od něj chci úplně jednoduché věci jako je otočit hlavu na druhou stranu, než se kůň chce dívat nebo udělat malý kroužek. Tohle jsou věci, které v tu chvíli nejvíce používám. Důležité ale je, že moje požadavky, které na koně mám musí jít opravdu rychle po sobě. Je to podobné, jako když někomu něco říkáte. Říct jedno slovo za minutu je málo k tomu, abyste si udrželi jeho pozornost. Čím víc je kůň vyděšený a méně mne vnímá, tím jednodušší požadavky na něj v tu chvíli mám.

Když s koněm nejsem schopen projít ani malé kroužky, dělám to, že když se kůň chce otočit doprava, otočím ho doleva. Když se chce otočit nebo utéct doleva, otočím ho co nejdříve doprava a takhle stále dokola, dokud se kůň neuklidní.

Samozřejmě, že když chci uklidnit koně, musím být nejdříve v klidu já. Jak se kůň postupně uklidňuje, přibližuji se pomalu k tomu, čeho

se kůň bojí. Neustále mu při tom ale říkám „udělej tohle, udělej tohle, udělej tohle,..“.

Velká chyba je v tu chvíli jen nechat koně koukat na to, čeho se bojí a čekat až ho strach přejde. Takovému chování kůň rozumí tak, že se v tu chvíli vzdáváte vedení a že je jen na něm (na koni), co se rozhodne udělat a jak bude tu situaci řešit.

Vždy se snažím úplně odstranit strach koně z toho, čeho se bál. To se stane ve chvíli, kdy kůň těsně vedle té věci stojí klidně a uvolněně. Pokud máte koně, který se často něčeho bojí, jediný způsob, jak to odstranit, který znám, je vždy když se kůň něčeho bojí, jeho strach takovýmto způsobem odstranit. Čím vícekrát to uděláte, tím méně věcí se kůň v budoucnu bude bát.

Jízda ve skupině

Při jízdě ať už s jedním kamarádem nebo ve větší skupině jsem zažil spoustu krásných zážitků, na které nikdy nezapomenu.

Ale jízda ve skupině může přinášet i problémy. Pokud si nedáte pozor, může se kůň postupně více fixovat na ostatní koně a méně vnímat vaše vedení. Někteří koně se pak časem stanou těžko ovladatelní a jste s nimi schopni jít jen tam, kam jdou ostatní koně, a tak rychle jak jdou ostatní koně.

Jak tenhle problém může vzniknout.

Když jezdíte ve skupině až příliš blízko ostatních koní nebo jinému koni stále těsně za zadkem, v podstatě se vzdáváte vedení koně. Koně takhle vlastně učíte jít tam, kam jde kůň před ním, a tak rychle, jak jde kůň před ním. Někteří koně to pak ještě vylepší tím, že s ostatními koňmi závodí a stále je chtějí předběhnout.

Abyste zamezili vzniku tohoto problému, je třeba dbát na to, aby kůň vždy a za všech okolností vnímal vaše vedení a nedělal jen to, co dělají

ostatní koně. Vždy si stanovte, jak daleko chcete jet za koněm před vámi nebo jaký odstup si nechat od koně vedle sebe a dodržujte ho pokud je to možné celou vyjížďku. Je opravdu dobré se občas třeba

na louce rozdělit a přejet ji postupně po jednom nebo jezdit chvíli každý jinde. Koni byste zkrátka měli co nejčastěji připomínat, že důležité je pro něj

jen vaše vedení, ne ostatní koně a zároveň si každou chvíli ověřovat, zda a jak dobře kůň na vaše vedení reaguje. K tomu většinou stačí úplně jednoduché věci. Udělat třeba několik malých kroužků, když jdou ostatní rovně, nechat je odejít na větší vzdálenost a chvíli jít třeba 50 nebo 100 metrů za ostatními koňmi. Takhle jednak učíte koně vnímat hlavně vaše vedení, ale také si zkontrolujete, jak dobře ho kůň vnímá.

Nezapomeňte, že každý velký problém byl nejdříve malý a nikdo ho neřešil.

Další problém nebo výhoda jízdy ve skupině může být to, že koně i okoukávají a opakují to, co dělají jiní koně v jejich okolí. Když budete mít nervózního koně a budete jezdit na vyjížďky s klidnými, vyrovnanými koňmi, váš kůň se uklidní.

Pokud budete jezdit naopak ve společnosti s bázlivým nebo lekavým koněm, může se začít více lekat i váš kůň. A když budete jezdit s lidmi, kteří jezdí často tryskem, může pro vás být docela brzo problém cválat pomalu.

Ať už jedete na vyjížďkách sami nebo ve větší skupině, tak jste to vždy vy, koho by měl vnímat a poslouchat váš kůň.

Přehled videí v programu Jízda v terénu

I. Co by měl kůň umět než vyjedete do terénu

- 1 Aby kůň při nasedání stál
- 2 velký a malý kruh v kroku
- 3 Zastavení a couvání
- 4 když kůň kruh zmenšuje
- 5 Aby kůň v klusu nezrychloval nebo nezpomaloval
- 6 Cval na velkém kruhu
- 7 Poprvé mimo ohrazený prostor

II. Začínám jezdit v terénu

- 8 Aby kůň vnímal a respektoval moje vedení
- 9 Zastavování a zpomalování
- 10 Uvolnění koně a zlepšení reakce na tah otěže
- 11 Aby kůň klusal pravidelným tempem
- 12 Když se kůň někam bojí jít
- 13 Aby kůň cválal klidným, pravidelným tempem
- 14 Klus a cval s pokročilým koněm

III. Aby vás při jízdě v terénu nic nepřekvapilo

- 15 Přecházení platy, zvyšování sebevědomí koně
- 16 Překážky na cestě
- 17 Kaluže a potok
- 18 Meze, kopečky a kopce
- 19 Jízda ve skupině

IV. Řešení problémů

- 20 Když se mnou kůň utíká pryč
- 21 Když se kůň něčeho bojí
- 22 Když se kůň někam bojí jít

www.opravdovaduvera.cz

www.radeklibal.cz